

ODTÜ BİDB KULLANICI EĞİTİM VE SEMİNERLERİ

Ahmet Fatih ERSOY* ve Özge ALAÇAM*

(*) Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Bilgi İşlem Daire Başkanlığı, 06531, ANKARA
afersoy@metu.edu.tr, ozge@metu.edu.tr

ÖZET

Bu çalışmada ODTÜ Bilgi İşlem Daire Başkanlığı'nın bilgisayar okur yazarlığını arttırmaya yönelik kullanıcılarına ve toplumun değişik kesimlerine verdiği eğitim ve seminerler özetlenmiş, benzer kurumlar ile bilgi paylaşımı ve tecrübe aktarımı amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, seminer, bilgisayar okuryazarlığı.

METU CC USER TRAININGS AND SEMINARS

ABSTRACT

In this study user and public trainings and seminars of METU Computer Center, which are aiming to increase computer literacy is summarized, information and experience sharing is intended.

Keywords: Training, seminar, computer literacy.

1. GİRİŞ

ODTÜ Bilgi İşlem Daire Başkanlığı kullanıcılarımıza ve toplumun değişik kesimlerine, ulaşabildiği ölçülerde, bilgisayar okur yazarlığını arttırmaya yönelik ücretsiz eğitim ve seminerler düzenlemektedir. Bu eğitim ve seminerde anlatılacak konulara kullanıcılarımızdan gelen istekler, eğitim vermek için gönüllü olan arkadaşlarımızın anlatmak istediği konular, yazılım firmalarının ücretsiz vermeyi kabul ettikleri konular ve bu güne kadar verdiğimiz eğitimlerde elde ettiğimiz tecrübeler göz önüne alınarak karar verilmektedir. Anlatılacak konular belirlendikten sonra, bu konulara hâkim arkadaşlar ile zaman planlaması yapılarak kullanıcılarımıza genel duyuru listesi, BİDB Bülteni, ODTÜ Bu Hafta, bölüm/birim bilgisayar koordinatörleri ve ana sayfa duyuruları vasıtasıyla program açıklanır.

Eğitim ve seminerle kayıtlar dersler başlamadan bir hafta öncesinden web arayüzü kullanılarak yapılmaktadır. Tamamlanan her dersin sonunda katılımcılardan fikirlerini öğrenebilmek amacıyla anket doldurmaları istenmektedir.

2. EĞİTİM VE SEMİNER KONULARI

2003 yılından itibaren kullanıcılarımıza en az bir defa olmak üzere aşağıdaki konularda eğitim ve seminer düzenlenmiştir. Bu eğitimlerin bir kısmı, kullanıcılarımızın da taleplerine bağlı olarak, her eğitim dönemi bir ya da birden fazla açılmaktadır. Bu eğitim ve seminerleri iki başlık altında toplayabiliriz:

Yazılım Firmaları tarafından verilen eğitim ve seminerler:

- ABAQUS
- MSC.Adams
- MSC.Marc
- MSC.Marc
- MSC.Nastran
- MSC.Patran
- Macromedia Studio 8
- Ansys
- PARDUS

BİDB Personeli tarafından verilen eğitim ve seminerler:

- Adobe Photoshop
- AJAX
- BİDB Servisleri ve İnternet Uygulamaları
- Çoklu İşletim Sistemi Kurulum CD/DVD'si Hazırlama
- Donanım

- Etkin Windows XP Kullanımı
- Google ve Arama İpuçları
- Görsel Kullanımı ve Etkin Sunum Teknikleri
- Güvenlik/Virüsler
- HTML
- İnternet ve Uygulamaları
- Java
- Java Servlet
- Kriptoloji
- Latex
- Linux-Giriş
- Linux Güvenliği
- Linux Kabuk Programlama
- Linux Kurulum
- Linux Sistem Yönetimi
- Linux Yapılandırma ve Yönetim
- Macromedia Flash MX
- Macromedia Dreamweaver ile Web Sitesi Tasarımı
- Masaüstünde Linux Kullanımı
- Microsoft Access
- Microsoft Excel
- Microsoft PowerPoint
- Microsoft Windows XP
- Microsoft Word
- OOo Calc
- OOo Impress
- OOo Writer
- OpenOffice.org
- PHP
- PostgreSQL
- Unix
- Veritabanı

Yazılım firmaları tarafından verilen eğitim ve seminerler firmalar ile yaptığımız görüşmeler sonucunda kullanıcılarımızdan ve/veya BİDB'den herhangi bir ücret talep etmeden bizden ya da firmalardan gelen istek üzerine açılan eğitimlerdir. Derslerin içeriği ve süresi firmalar tarafından belirlenmektedir. Bu eğitim ve seminerler için BİDB duyurulular, gerekli donanım ve yazılımın kurulumu ve hazırlanması gibi organizasyona yönelik işleri yapmaktadır.

Çalışanlarımız tarafından verilen eğitim ve seminerler öncelikle gönüllülük esasına dayalı olan ve bilgi birikimlerini kullanıcılarımız ile paylaşmak isteyen çalışanlarımız tarafından verilmektedir. Bu eğitim ve seminerlerin konuları öncelikle kullanıcılarımızdan gelen

istekler ve ihtiyaçları göz önüne alınarak belirlenmektedir. Yeni açılan veya ilk defa verilen bir dersin daha sonraki dönemlerde tekrarlanıp tekrarlanmayacağı ise katılım ve kullanıcı anketlerinin değerlendirmeleri sonucunda belli olmaktadır.

Bazı eğitim ve seminerlerimizi 2006 Güz Döneminde yerleşkemizde Akıllı Sınıf Projesi ve ODTÜ TV kapsamında oluşturulan canlı yayın altyapısı üzerinden kullanıcılarımıza iletmeye başladık. Hala deneme yayınları devam etmekte olan canlı yayınlar ile yerleşke içi geniş bant multicasting, yerleşke dışı geniş bant unicast ve modem kullanıcıları için 56K olmak üzere üç farklı yayın seçeneği üzerinden tüm internet kullanıcılarına ulaşmayı hedefliyoruz. Ayrıca bu yayınların videolarını düzenledikten sonra eşzamanlı katılmayan kullanıcıların istifade edebilmeleri için web sayfalarımızda yayınlamaya devam ediyoruz.

3. SEMİNER WEB SAYFASI

Seminer sayfası (<http://seminer.cc.metu.edu.tr/>) düzenlenecek ve/veya düzenlenen eğitimlerin çevrimiçi organizasyonu için hazırlanmıştır. Seminer sayfası üç ana arayüzden oluşmaktadır. Bunları kullanıcı, eğitimci ve yönetici arayüzleri olarak adlandırabiliriz.

3.1. Kullanıcı Arayüzü

Kullanıcı arayüzü kullanıcıların

- Düzenlenen eğitimleri takip edebilmeleri,
- Katılmak istedikleri eğitimlere başvurup onaylarını yapabilmeleri,
- Bu güne kadar düzenlenen eğitimleri ve bu eğitimlerin ders notlarına ulaşabilmeleri,
- Gelecekte düzenlenmesini istedikleri eğitimler için talepte bulunabilmeleri,
- 1998 – 2005 yılları arasında verilen eğitim ve seminerlerin kısa raporlarına ulaşabilmeleri,
- Geribildirimde bulunabilmeleri,
- Seminer sayfası hakkında yardım alabilmeleri,
- Kullanıcı anketini doldurabilmeleri
- Canlı yayınları ve eğitim videolarını seyredabilmeleri için tasarlanmıştır.

Kullanıcı arayüzü için aşağıdaki adresler kullanılmaktadır.

- <http://seminer.cc.metu.edu.tr/>
- <http://seminer.bidb.odtu.edu.tr/>

3.2. Eğitim Arayüzü

Eğitmen arayüzü eğitmenlerin

- Düzenlenen eğitimin yoklamasını alabilmeleri,
- Kayıt yaptırmamış kullanıcıları yoklama listesine eklemeleri,
- Eğitimi başlatıp sonlandırabilmeleri,
- Canlı yayının başlatılıp sonlandırılması,
- Katılımcı azlığında eğitimi iptal edebilmeleri,
- Katılımcılara anket doldurma izni verip alabilmeleri,
- Eğitim anketini doldurabilmeleri için tasarlanmıştır.

3.4. Yönetici Arayüzü

Yönetici arayüzü yöneticilerin

- Eğitim konuları tablolarına ulaşabilmeleri ve yeni ders konusu ekleyebilmeleri,
- Verilmekte olan ya da verilecek
 - Tüm Eğitimleri,
 - Tasarım aşamasındaki eğitimleri,
 - Başvuru kabul aşamasındaki eğitimleri,
 - Başvuru kabulü bilmiş olan eğitimleri,
 - Yönetim tarafından iptal edilmiş eğitimleri,
 - Eğitimden tarafından iptal edilmiş eğitimleri,
 - Sunuma hazır olan eğitimleri,
 - Sunulmakta olan eğitimleri,
 - Tamamlanan eğitimleri,
 - Bütün işlemleri sonlandırılmış eğitimleri, listeleyebilmeleri,
- Eğitim başvurularını takip edebilmeleri,
- Bitmiş ya da iptal edilmiş eğitimlerin işlemlerinin sonlandırılıp rapor alabilmeleri,
- İşlemleri sonlandırılmış eğitimlerin
 - Genel bilgilerine,
 - Eğitim anketine,
 - Kullanıcı anketlerine ulaşabilmeleri,
- Kullanıcılar tarafından talep edilen eğitimleri görebilmeleri,

- Eğitim iptal işlemlerini gerçekleştirebilmeleri,
- Eğitim ve eğitim verilecek salonların bilgilerinin girip gerekli güncellemeleri yapabilmeleri

için tasarlanmıştır.

Hazırlanan web arayüzü Ocak 2004'den itibaren BİDB olarak verdiğimiz tüm eğitimlerde aktif olarak kullanılmıştır. Bu arayüz sayesinde artık kullanıcılar, eğitmenler ve yönetim seminer ve eğitimler ile ilgili bilgilere çevrimiçi ulaşip yukarıda kısaca özetlediğimiz işlemleri sorunsuzca yapabilmektedirler.

3.5. Seminer Web Sayfası Kullanılabilirlik çalışması

ODTÜ BİDB Seminer sayfası etkileşimli bir web sayfası olduğundan kullanıcılar tarafından verimli ve etkili kullanılması önem taşımaktadır. Bu nedenle ODTÜ BİDB bünyesinde kurulan İnsan Bilgisayar Etkileşimi Araştırma ve Uygulama Laboratuvarında kullanılabilirlik testlerine başlanan seminer sayfasının bunlara ek olarak heuristic analizi de yapılarak geliştirilmesi planlanmaktadır.

Hedef kitlesi üniversite öğrencisi ve personeli olan Seminer Sayfasının kullanılabilirlik çalışması için bu sayfayı daha önceden hiç kullanmamış üniversite öğrencileri ve araştırma görevlilerinden oluşan 14 kullanıcı seçilmiştir. Yedi kullanıcı değişiklik yapılmadan önceki sayfayı test etmiştir. Diğer yedi kullanıcının test sonuçları değerlendirilip yazılım üzerinde iyileştirme çalışmaları yapıldıktan sonra testi gerçekleştirmesi planlanmaktadır. Bu sayede hem var olan arayüzün sorunları tespit edilip giderilirken, bu sorunların giderildiği yeni arayüzün de testi gerçekleştirilmiş olacaktır.

Seminer Sayfası için sekiz adet görev belirlenmiştir ve bütün kullanıcılardan bu görevleri gerçekleştirmeleri istenmiştir (Tablo 1). Bu görevler sayfada kullanıcılar tarafından en sık kullanılacak bilgilere ulaşımı test etmek üzere, seminerler sırasında eğitmenler tarafından kullanıcılarla yüz yüze görüşülerek alınan görüşler, seminer sayfasında bulunan eğitim sonlarında verilen anketlerden, yine

sayfanın geri bildirim formundan ve elektronik listeye atılan sorunlar ve öneriler göz önünde bulundurularak hazırlanmıştır.

Test sırasında kullanıcıların nereye, ne kadar süre ile kaç kere baktıkları gibi bilgileri veren göz izleme cihazı kullanılmıştır. Buna ek olarak klasik kullanılabilirlik çalışması olarak adlandırılan kullanıcıların sesli düşünmesi ve hata sayılarının ve oluştukları yerlerin kaydedilmesi gibi yöntemler kullanılmıştır.

aşağısında bulunan bunun için tanımlanmış alana girmektir. Ancak kullanıcılar bu konuda sorun yaşamazken talep formunun en başında bulunan bölüm ve kullanıcı tipi bilgisini doldurmaları gerektiğini görmemelerinden kaynaklanmaktadır. İlk soru ise kayıt olma işlemi ve uyarı işlemi içermesinden dolayı diğerlerine göre daha uzun bir işlem olmasına rağmen kullanıcıların tamamı hatasız bir şekilde bu görevi başarmışlardır. En çok hata yapılan görev ise

Tablo 1: Kullanıcılara verilen ödevler

	Başarı(%)	Süre	Hata Sayısı
1. O an açık olan bir eğitimin tarihlerini kontrol ederek kayıt olmak.	100	57	0,0
2. O an var olan seminerlerin durumları hakkında bilgi vermek	57	90	0,7
3. Bir eğitim konusunun notlarına ve içeriği ile ilgili ayrıntılı bilgiye erişme (Macromedia Flash MX)	100	18	0,0
4. Su anda bir canlı yayın var mı, varsa ulaşınız, Yoksa var olan videoyu izleyiniz.	57	31	0,0
5. BİDB Servisleri ve Eğitim uygulamaları seminerinin filmini izlemek	100	27	0,0
6. Excel, Latex ve Noldus seminerlerinin açılması için istekte bulunmak	100	58	1,0
7. 2002 yılında firmalar tarafından verilen eğitimlerin görüntülenmesi	100	25	0,0
8. Eğitimler neden iptal edilir bilgisine ulaşılması	43	18	0,3
9. MS Word Eğitiminin hangi gün saatlerde olduğunu bulmak	43	41	2,7

Bu kullanılabilirlik çalışması sonucunda yapılan hata sayılarının, bu hataların yerlerinin, sesli düşünme sayesinde kullanıcıların arayüzün kullanırken yaşadıkları sorunları ve ara yüz hakkındaki düşüncelerinin ve göz izleme cihazından elde edilen sayısal ve görsel verilerin incelenmesi sonucunda arayüzün sorunlu yerleri tespit edilerek, bu sorunların giderilmesi aşamasına geçilmiştir.

Görevlerin tamamlanma sürelerini incelediğimizde sırasıyla ikinci, altıncı ve üçüncü görevlerin en fazla zaman aldıklarını görmekteyiz. İkinci görevdeki bu süre uzaması bütün verilerin ortak analiz edilmesi sonucunda anlaşıldığı üzere ara yüzde bulunan butonların üzerindeki tanımlamaların tam olarak anlaşılması nedeniyle yaşanmaktadır. Altıncı soruda görev, liste içinde bulunan seminer konularında seçim yapmak, listede olmayan konuyu da listenin

bir eğitimin hangi gün ve saatle olduğuna ilişkin soruda yaşanmıştır. Burada kullanıcının takip edebileceği iki farklı yol olması ve ana sayfada bulunan “i” (information) butonundaki bilginin net olmamasından dolayı hata yapılmıştır

Hata sayıları, başarı oranları ve süreleri verilerine ek olarak göz izleme cihazından alınan verilerde bize problem olan yerleri göstermektedir.

Bütün görevler bu şekilde analiz edildikten sonra bu çalışmadan elde edilen, göz izleme cihazından gelen ve Nielson’un 10 kuralı olarak bilinen heuristic çalışmasından da elde edilen veriler birleştirilerek ara yüz üzerinde gerekli değişikliklerin yapılması planlanmıştır.

Bu değişikliklerden başlıcaları, eğitim programı tablosunda bulunan eğitim durumu

bölümündeki tanımlamaların değiştirilmesi, “i”(information) butonu altında bulunan verilerin daha anlaşılır olması, eğitim programı olarak nitelendirilen iki ayrı sayfa olmasından dolayı birinin adının değiştirilmesi, eğitim konusu, eğitim filmleri gibi seçeneklerin bir sayfa altında toplanması veya alternatif olarak birbirleri ile ilişkilendirilmesi, canlı yayın sayfasının yeniden düzenlenerek gerekli uyarıların daha görünür yapılması, talep formu sayfasında gerekli uyarıların daha belirgin olması, bilgilerin güncellenmesi, geri bildirim yerine iletişim kelimesinin kullanılması gibi değişikliklerdir. Sayfanın tasarımı ile direk olarak ilgili bu değişikliklerin yanı sıra ODTÜ Ana Sayfa ve BİDB Ana Sayfa'ya geri dönüş, son güncelleme tarihi ve yabancı kullanıcılar için sayfanın ve seminerlerin Türkçe olduğuna dair bir uyarı yazısı eklenmesi planlanmaktadır.

Yapılan değişiklik sonucunda arayüz farklı 7 kullanıcı ile tekrar denenerek, elde edilen veriler karşılaştırılacaktır.

4. 2004 – 2006 ODTÜ BİDB EĞİTİM VE SEMİNER İSTATİSTİKLERİ

1998 – 2003 yıllarında bilgisayar okur yazarlığına yönelik düzenlediğimiz eğitim ve seminerlere toplamda 2516 kişi katılmıştır. Ocak 2004'ten beri web arayüzü kullanılarak düzenlediğimiz eğitim ve seminerlerimize 53 idari, 502 akademik personel ve 1693 öğrencimiz başvurmuş düzenlediğimiz 116 eğitim ve seminere toplamda 1098 kişi katılmıştır. Katılımcılarımızın 668'i eğitim katılımcı anketlerini doldurmuştur. 28 ayrı başlık altına topladığımız eğitim ve seminerler için toplamda 5674 talep ve farklı başlıklar altında toplanabilecek diğer eğitimler için 181 talep gelmiştir.

Bu talepler, katılımcı anketleri ve açılan eğitimlere katılım göz önüne alınarak bazı eğitimlerin süresi uzatılıp daha ileri seviyelerde anlatılmış, bazı eğitimler aynı eğitim dönemi içerisinde tekrar edilmiş bazıları ise artık düzenlenmemektedir.

5. DİĞER EĞİTİM VE SEMİNERLER

1998 – 2006 yıllarında bilgisayar okur yazarlığını artırmak, İnternet ve masaüstü güvenliği hususlarında bilgilendirmelerine yönelik değişik gruplara eğitimler verilmektedir. Bu eğitimlere 1988 kişi katılmıştır. Bu eğitimlerin ana başlıklarını şöyle sıralayabiliriz.

- İnternet Haftası Kapsamında İlköğretim 7. ve 8. Sınıflara Bilgisayar ve İnternet Eğitimi
- Kadın Adayları Destekleme ve Eğitime Derneği'ne (Ka.Der) Verilen Eğitim Seminerleri
- İdari Birim Personeli Temel Güvenlik Eğitimleri
- Akademik Birim Personeli Temel Güvenlik Eğitimleri (Yüz yüze Güvenlik Eğitimleri)
- Milli Eğitim Bakanlığı Okulları Öğretmenlerine Verilen Eğitim Seminerleri
- Halka Açık Diğer Eğitimler